

Historia d'un Gentleman

~~Un parell de xinell-les perses~~

Sally, avui fa sis anys de la teva mort. He entrat, com cada vespre, a somniar una mica a la teva cambra. Jo en tinc la clau i ningú més no hi ha entrat d'ençà que tu no l'habites. Oh!, no tinguis por, no hi ha gens de pols ni gens de desordre. D'on podria venir la pols, si mai més hem obert les finestres? Com hi podria haver desordre, si jo només la profano?. I jo no sou pas desordenat, Sally, i vaig curiosament, de puntetes, a seure al sofà de damasc, sense tocar els altres mobles. Potser trobaries, a la catifa, algun bri de cendra. El doctor Lidtyn, m'ha prohibit fumar. Va prendre un gran interès per la teva malaltia. El recordes, el vell maligne? Probablement per aixó et vas morir. S'ha tornat més vell d'ençà que tu no ets ací. Més vell i més maligne. Jo també he envellit, i de molt més de sis anys. Tu, en canvi, cada dia ets més jove, Sally, ja tornes a ser aquella noia enjogassada d'aquella primavera a Escòcia. Així és com et recordo amb més plaer. Ens havíem casat el primer d'Abril. Després va venir el meu viatge a les Indies.

Al capdavant, qué és una mica de cendra a la catifa? No puc prescindir de

la meva pipa, mentre romane a la teva cambra. En canvi, no m'atreveixo a portar-hi el brandy. Sento una repugnància absurda a fer-ho. Es per aixó que, moltes vegades, en bec abans d'entrar.

A aquesta hora de la nit no passa ningú pel carrer, i no sento cap remor inoportuna de fora. He plantat eura i glicines al jardinet, sota les teves finestres, i fan com una altra cortina que m'iscla. No he tornat a donar corda al petit cucut que tu estimaves tant, i que vaig comprar-te a Chaux les Fonds -recordes? - l'estiu de 1907. M'hauria agradat que s'hagués parat a les disset hores dia primer de l'any 1922, mentre tu mories aferrant amb les mans una xinella persa. Però tenia corda, i va continuar moltes hores encara a tallar el temps amb la pastora que sortia disparada cada seixanta minuts i marcava les hores brandant la campaneta de coure. Era un moment espantós, sobretot les batallades de mitja nit. Dotze batallades que no s'acabaven mai, i que em feien tornar dels matins d'Escòcia, i els capvespres de Florència, amb tu, a la soledat de les meves nit a la teva cambra, sense tu. Perqué, ja ho deus haver endevinat, Sally, jo no vinc a la teva cambra a embriagar-me en la meva dissort sinó a recordar els temps benaurats de la nostra juvenesa. Et vaig perdre totalment quan podia tornar a guanyar-te del tot. Si haguéssis pogut véncer aquella maleïda neumònia! Hauríem

tornat a ser feliços com abans. Com abans que jo trobés sota el teu coixí un parell de xinell-les perses.

No pots imaginar-te com aquesta descoberta em féu sofrir. Encara em durava l'alegria d'haver estat nomenat capitá de l'Ulysses, un vaixell que t'hauria admirat si haguéssis volgut visitar-lo. Lleuger, endreçat, valent, airós. Recordes que et volia endur amb mi, a Austràlia, i vas confessar-me que mai podries veure un vaixell, sense plorar, mentre jo fos oficial de la Marina?

Havia de restar un parell de dies a Southampton, abans de venir a Londres, però, en posar el peu a terra vaig correr a sorprendre't. Anava sol al compartiment del tren, i vaig entretenir-me, durant el viatge, a dibuixar amb el dit el teu rostre estimat, als vidres humits per la boira. La reixa del nostre jardinet estava tancada, i vaig picar amb insistència, escandalosament, la campana. A la fi, la vella Flossie va obrir la porta, malhumorada. Es morta, la pobre, però ~~s'ha~~ espero que no és amb tu. No em va conèixer, darrera la reixa. Jo l'espiava entre el gessamí que sobreixia la tanca, i em divertia per endavant, preveient la seva sorpresa. Per a excitar-la més, vaig tornar a trucar mentre ella

baixava la petita escala forana i s'acostava pel senderó amb el seu pas reumàtic, agitant els braços i dient -Ja va!, ja va!. Quan fou a la porta vaig girar-me d'esquena.

-Què dimoni demaneu d'aquesta manera? em vadir.-Us creieu que aixó és el quarteret dels bombers?

Jo era feliç. Feliç com un nen i com un amant.

-Flossie!, vaig fer, girant-me de sobte i empenyent la porta. La transformació del vell rostre arrugat i decrepit, fou una cosa prodigiosa. Les cel·les baixes i ajuntades s'elevaren en un arc d'estupefacció i de triomf. Els ulls s'obriren i brillaren, potser de llàgrimes. La boca contreta i remugadora s'obrí de bat a bat en una rodona perfecta.

- El senyor!, Lloat sia Déu! El senyor ha tornat! Tot just llevada la balda vaig empenyer la porta i vaig correr cap a la casa. Però eres fora. Havies sortit amb Virginia i probablement, deia Flossie, prendries el té fora de casa.

Vaig trobar més llargues aquelles hores que la travessia de Melbourne a Southampton. Vaig fer el tomb de la casa. Tot estava igual que cinc mesos abans quan jo partia. Vaig prohibir als servents que et previnguessin de la meua arribada i vaig entrar a esperar-te a la teva cambra.

La teva cambra! Jo no sabia imaginar-te, quan era lluny, en una altra decoració. S'avenien tan bé el teu optimisme, el teu ordre, la teva punta de coqueteria i els teus rampells d\$\$\$\$\$\$\$ d'originalitat amb aquesta cambra espaiosa, decorada de rosa pàlid, moblada amb gràcia i confort!. El capçal del llit, separat per un tabic subtil del capçal del meu llit a l'habitació veïna. Un confortable per a mi, vora porta de comunicació, tocant el teu llit. Una tauleta baixa a l'altra banda amb llibres -Encara t'agrada Coleridge, Sally? - una lampareta i un despertador. El buidcir entre les dues finestres, amb la grossa pell als peus i el gran mirall venecià damunt. L'armari, el sofà de damasc rosa amb coixins blau espígol a l'angle de la porta. Els mobles, clars, l'estora, blavenca, les cortines, blanques. Als murs, cartes marines holandeses de colors vius, on seguies els meus itineraris, sense moure't d'ací. Jo els veig ara, els teus mapes, i de la mateixa manera que tu utilitzaves les cinc parts del món per recordar-me, mentre era fóra, jo les faig servir per pensar en tu, ara que tu ets fora. Ara déu ésser ací, devies de pensar posant l'índex a Saigón. Potser ara ja déu haver arribat ací, i senyalaves Aden. Si una lletra meva estava datada a Port-Said, seguies les ribes de les grans taques blaves fina a trobar el lloc on jo havia escrit

6 El món era per tu un atlas, i encara no t'interessaven més que els ports. I les món és tan gran Sally!. Era, tan gran. Perquè ara per mi també és petit com un atlas.

Tocaren set hores al teu cucut i encara no havies arribat. Flossie venia de tant en tant a dir-me que no podies tardar. Però la meva impaciència s'havia atenuat al trobar-me al teu feude. Tot, al meu entorn, em parlava de tu. Cada moble, cada coixí, cada flascó de perfum, les roses que mai mancaven al boudoir em donaven una mica de la teva presència.

Estava fatigat. Fou un moment de lassitud. Em vaig allargar al teu llit i vaig aclucar els ulls. Arribaries d'un moment a l'altre, però ja no m'importava. Sentia la sensació deliciosa de tenir-te ja al meu costat. Havia estat absent llargues setmanes. Quantes nits, sota el tròpic, recolzat a la borda de popa havia vingut ací, al teu costat, a la cambra blava i rosa! I ara el meu somni era real. Soc un home taciturn, Sally. Tu mateixa em retreies la meva esquerperia invencible.

- Ets un murri, m'havies dit rient moltes vegades. Pots estar-te hores senceres sense parlar. M'he casat amb tu només perquè m'agraden les teves dents i les teves mans.

Les meves mans s'estremien damunt la seda del cobrellit. La dreta, va llis-

car fins al coixí. Va agombolar-lo. Vaig tenir desig d'abraçar-lo. Elàstic vincladís, com un cos. Vaig apoiar-hi el meu front i vaig passar les mans sota d'el. L'estrenyia, l'olorava. Fou així que vaig saber que mentre jo era absent, tu guardaves sota el teu coixí un parell de xinell-les perses.

Jo havia pensat sovint que era possible que no em fóssis fidel. Les llargues separacions que ens imposaven els meus viatges, la soledat en què havies de viure la major part de l'any em feien témer. Però, sempre que aquesta terrible idea em venia a l'esment, la refusava. Sally, pensava, és bella, és jove, troba gust a viure. Quan jo parteixo, li consta que no podré tornar abans de la data prevista. Si volgués, que fàcil li seria enganyar-me!. Però estava segur que no ho voldries fer, almenys premeditadament. No, Sally, no facis aquest posat xiroi. Aquest gest d'infant aviciat que era el teu reducte inexpugnable quan jo volia parlar amb tu seriosament. Ara és inútil aquest gest, perquè no vull parlar seriosament. Ni tan sols parlo. Miro com pugen els torterols de fum de la meua pipa. Tinc oberta la petita lampareta de seda, a la tauleta baixa, vora el teu llit. Totes les altres llums són apagades. L'angle on jo estic, al sofà és fosc.

El primer moment fou d'estupor. Què dimoni feien allí aquelles xinell-les? Es una cosa ridícula, guardar xinell-les sota el coixí, cal que ho

8 confessis. Eren gairebé noves, i aixó em va fer pensar que la meva dissort era recent. Perqué no hi havia dubte, éren unes xinellles d'home. Jo tinc el peu gros, i vaig comprovar que el propietari d'aquelles xinellles el tenia tan gros, almenys, com el meu. Després, pots creure-ho, era més el dolor que la sorpresa. Les xinellles eren, són, d'un mal gust afrós. Verd poma, amb roses blanques a l'escot i geroglífics vermells al contrafort. M'apenava el pensament que podéssis estimar un home capaç de dur-les. Era massa malhaurat per a ésser gelós

Vaig dir-te que havia de tornar l'endemà al matí a Southampton, a visitar l'armador. No era cert. La veritat era que m'era intolerable conviure amb tu a-bans de meditar i resoldre el problema que teníem plantejat. No em vaig moure de Londres. Vaig passar una tarda espantosa Regent's Park. Recordava el cottage del meu germà, a Escòcia, on havíem passat la nostra lluna de mel. Sortim a cavall, de bon matí, per un senderó estret entre roures i faigs. Recordes, Sally? L'areny era tan estret que no podíem cavalcar l'un al costat de l'altre. Però, aviat l'herba colgava el corriol i deixàvem els cavalls que triéssin la ruta. Com es divertien els pobres! Em va fer estremir el ~~renill~~ renill del cavall d'un landó que passava davant del meu banc. Altra vegada tornava a ser a Londres, vuit anys després. Tenia fred. Recordes aquell dia que la pluja ens va

9 atrapar al mig del bosc i vam estar una eternitat de temps aixoplugats sota un arbre esponent cantant, absolutament feliços?. Recordes aquell dia que vaig matar una daina? Jo no ho recordo gaire bé, ara, però ho recordava massa lúcidament aquella tarda a Regent's Park. I les altres tardes que anàvem vora el riu, pels marges ombrívols a buscar el trévol de quatre fulles? I les nits de lluna al jardinet de xiprers i cinamoms, amb el gronxador, aquell jardí a la Fragonard! Jo no podia dir-te que havia descobert el teu secret. No podia semblar el company indigne que s'havia aprofitat de la teva absència per a escorcollar la teva intimitat. Calia que la confessió partís de tu. Aixó era, Sally, el més noble, el més digne de nosaltres.

Ni per un moment et vaig odiar. Jo creia que sofriries d'haver-me fet mal-haurat. Feia esforços per mantenir-me seré i valorar justament les coses. Devia ser diumenge. La gent que hi havia al parc era gent de festa. Venedors ambulants, parades d'ice cream, pastors, enamorats i nens incómodos vestits de vellut negre. La meva ideació era rápida i dolorosa. Tu saps que jo no estimo els infants. Va turmentar-me el pensament que havies deixat d'estimar-me perquè no havíem tingut fills. Molt temps després, els anys que seguien, aquesta idea em perseguí. Si haguéssis tingut un fill, jo hauria cre-

10 gut que no era el seu pare.

Vaig canviar de banc inútilment. Per tot arreu hi havia nens. En fer-se fosc em vaig refugiar en un bar miserable i dubtós. Una parella ja madura es va seure a la meua taula - la sala era plena - després de saludar-me polidament. Parlaven, parlaven d'una manera monòtona i incansable com els ànecs o els grills. Després de tres vasos de ginebra estaven radiant. Ella tenia els ulls vermells i petits. Ell, baixet i magre la mirava d'una manera estúpida. Potser, vaig pensar, ella l'enganya i ell ho ignora. Sembla que aquesta idea m'havia de fer compadir el bonhome. Doncs no, més aviat em feia enveja. Jo també, pensava, seria feliç si la meua muller m'és fidel, però jo no ho sabés. Pensaria en ella, quan fos a hord, i la besaria sense reserva al retorn. Vaig indignar-me d'haver pensat aixó. Tu saps com avorregixo els enganys. Vaig tornar a casa quan em va sembla que podria dir-te amb simplicitat, com un gentleman.

- Estimada Sally, si algún dia desitges la teua llibertat, jo no posaré cap condició. Si algún dia deixes d'estimar-me prefereixo que em tinguis per un amic lleial que per un marit balder.

Es possible que pronunciés aquestes paraules d'una manera rígida i poc natural. Les havia assajades tantes vegades aquella tarda a Regent's Park!

11 Ja havia previst que els primers moments, ploraries, i rebutjaries la meua oferta. El meu descobriment havia fet que t'atorgués una discreta capacitat de dissimul i d'hipocresia. Però no havia pensat que podies interpretar les meves paraules en el sentit que havia deixat d'esimar-te jo. El teu dolor semblava tan sincer, que vaig estar a punt de proclamar la manera com havia descobert el teu secret. Em penso que no vaig fer-ho perquè creia que això em disminuïa als teus ulls, però ara m'inclino a creure que si volia deixar-te la porta oberta, no volia obligar-te a sortir.

I tantmateix, la teua resistència a confessar, el teu desig de deixar les coses tal com estaven em va irritar, a la fi. Em sap greu confessar-te, però ara ja et pots riure de les convencions de la gent respectable, que que vaig tornar a la teua cambra d'amagat, a mirar si encara tenies les xinel·les sota el coixí. Si continuaven allí després de la meua arribada, com m'hauria alleujat això Sally!, hauria estat la prova que sé jo de qué, d'alguna cosa que no podia imaginar, però, al capdavant, confessable. Però, aturalment, les xinel·les ja no hi eren.

Recordo molt bé totes aquelles hores Sally, molt millor que les de després. Després... Vaig respirar amplament en tornar a l'Ulysses. Poc a poc, vaig acostumar-me a prescindir de tu. Durant les vacances, aparentava més indife-

12 fernt del que era per si una remota pietatt'impedia confessar-me que estimaves un altre home. A la fi, em va semblar que tu també t'havies acostumat a prescindir de mi. Però ni aleshores vas confessar. Dotze anys hem viscut així, Sally, nodrint cadascú la pròpia fredor en la fredor de l'altre. Quins anys terribles! Jo, en els meus viatges, pensava en tu, sobretot al principi, i en el teu estrany silenci. A la fi, ja esdevingueres aliena a la meua vida. Et trobava, quan venia de vacances, com un objecte més de la nostra casa. Com Flossie, o com Queenie, la cotorra virolada. Sally, Sally, em pots perdonar? Què feies tu, aquells dotze anys? Anaves al matí, quan feia sol, a fer tricot a St. James Park? Visitaves els teus pobres a la tarda? Llegies versos abans d'anar al llit? Miraves els mapes, alguna vegada? Posaves, encara les xinel·les sota el coixí? Si, les hi posaves, tu mateixa m'ho vas confessar a la fi. Agonitzaves, en aquesta mateixa cambra, i em deies amb els darrers accents de la teua veu.

- Estimad, trobaràs al meu armari, una bossa de llana verd poma. Voldria tenir-la mab mi.

Vaig portar-la, i davant la meua muda sorpresa, en traieres les famoses xinel·les. Gairebé havia oblidat el seu aspecte. No pas la seva existència!

13 Per un moment, vaig oblidar que et mories. La idea que potser sabia el secret que havia desfet la nostra vida, m'oprimia. Em mirares. Devia fer una cara horrible, perquè em passares la mà pel rostre, suaument.

- L'havies estimat molt? vaig estar a punt de demanar-te

El teu bleixar, que no havia cessat les darreres hores esdevingué feble i lent. Tenies les xinel-les damunt del pit. Agafares la meva mà amb una força de la que ningú no t'hauria fet capaç.

- Només me'n enduré una, digueres, amb un murmuri, obrint els ulls. -l'altra guardala la tu.

- Però, tu creus que aixó está bé, Sally?

- Les he posat sempre al meu coixí, quan tu eres absent, vas fer, sense respondre'm. -Així em semblava que no eres tan lluny.

La meva estupefacció no tenia límits. No feies posat de delirar, i tanmateix.... Alguna cosa donava voltes al meu cap. Vaig atrevir-me.

- Perquè estimes tant aquestes xinel-les, Sally?

Em mirares amb ironia. Una ironia dolça de sepulcre o de medalla.

-Ja sabia que a tu no t'havien agradat mai.

Tot aixó era incompreensible. Vaig mentir. Potser és la sola vegada que t'he mentit. Però no comprenia res del que deies ni del que pensava

- Però si jo no havia vist mai abans aquestes xinel-les. T'ho juro, esti-

14 mada.

Vas riure tant com és permés a una agonitzant. Jo sofria, Era més que el pressentiment del ridícol. Era alguna cosa inexplicable..

E- Ets un home extraordinari, amic meu, taciturn, maniàtic, bo, encara que m'hagis fet sofrir aquests darrers temps. No tens memòria, no tens voluntat

T'hagueres d'aturar. Les paraules et costaven esforç. Però no deies tot aixó en to de repte ni d'amonestació; sino simplement, somrient, ~~peró~~ No vaig saber imposar-te silenci.

---...Peró no hauria cregut mai que fóssis capaç d'oblidar aquestes xinel·les, que vaig regalar-te abans de casar-nos, i que vares portar, la nit del nostre casament. La tia Gladys les va comprar expressament a Salónica. La pobra, no tenia gaire bon gust, vas afegir, encara.

No, no tenia gaire bon gust, però no hi ha res més preciós al món, per mi, que aquesta xinel·la que dorm fa sis anys sota el teu coixí. Imagino que ets tu que li has posada, mentre jo soc de viatge. Aviat arribaré, Sally, Entra una ratlla de claror pels porticons barrats. Però, el vell rellotge suís, no canta les hores. Totes les hores són iguals. Tot está igual, a la teva cambra. ~~Oh~~ ets, Sally? Renovo sovint les roses, al teu boudoir. Però les roses són cada dia més cares, Sally